#tampere3

5.10.2017

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaosto

Lausuntopyyntö: HE 106/2017 vp

Tampereen korkeakoulusäätiön hallitus kiittää valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostoa mahdollisuudesta antaa lausunto koskien **uutta Tampereen yliopistoa ja sen rahoitustarpeita**.

Suomi tekee historiaa perustamalla **tulevaisuuden korkeakouluyhteisön**. Nykyiset Tampereen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto yhdistyvät 1.1.2019 Tampereen korkeakoulusäätiön ylläpitämäksi säätiöyliopistoksi. Yliopistosta tulee Tampereen ammattikorkeakoulun pääomistaja, jolloin yliopisto ja ammattikorkeakoulu muodostavat uuden korkeakouluyhteisön työnimeltään Tampere3. Uusi Tampereen yliopisto on opiskelijamäärältään Suomen toiseksi suurin ja Tampereen ammattikorkeakoulu sektorinsa kolmanneksi suurin. Hanke on maamme merkittävin korkeakoulujen rakenteellinen uudistus vuoden 2010 yliopistolain sekä Aalto-yliopiston ja Taideyliopiston perustamisen jälkeen.

<u>Tampere3:n edelläkävijyyden erityispiirteet</u>

Korkeakoulutuksen modernisointi on hankkeen prioriteetteja. Oltuaan 1990-luvulla OECD-maiden ykkönen korkeakoulutetun väestön osuudessa, on Suomi nyttemmin pudonnut keskikastiin. Ikäluokasta vain 40 prosenttia on korkeakoulutettu, vaikka paikkoja on 60 prosentille.

Tampere3 houkuttelee opiskelijoita uudistetulla opetuksella, joka varustaa heidät tulevaisuuden työelämän tarpeisiin yksilöllisillä oppiaineyhdistelmillä, kaksiportaisen tutkintorakenteen hyödyntämisellä, ja joustavilla ja tehokkailla siirtymillä ammattikorkeakoulun ja yliopiston välillä. Tutkinto-ohjelmien sisältöjä uudistamalla saadaan läpäisyastetta nostettua sekä työelämään siirtymistä nopeutettua. Tavoitteena on Bolognan mallin tehokas soveltaminen, uudenlainen ja toteutustavaltaan kustannustehokas koulutusrakenne.

Tutkimus on maassamme eriytynyt opetuksesta siinä määrin, että parhaat tutkijat eivät opeta lainkaan kandidaatti- ja maisteritasoilla. Tampere3:ssa tutkimus ja opetus integroidaan toisiaan tukeviksi toiminnoiksi tutkimusyliopiston alkuperäisen mission mukaisesti.

Tutkimuksen kärkialat integroidaan. Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston strategiset kärkialat ovat yhteiskunta, terveys ja tekniikka. Uusi yliopisto hävittää raja-aidat ja integroi kärkialat toimimaan aidosti yhdessä. Integroitunut yliopisto pystyy kilpailemaan kansainvälisestä tutkimusrahoituksesta, ohjaamaan resursseja tutkimuksen kärkialoille, sekä monipuolistamaan rahoituspohjaa.

Yhteiskuntaamme uhkaavat haasteet kuten työelämän murros, kestävät energialähteet, ilmastonmuutos, syrjäytyminen ja maahanmuutto, julkiset palvelurakenteet, digitalisaatio ja tekoäly, sote-uudistus ja kestävyysvaje edellyttävät teknologisia ja sosiaalisia ratkaisuja. Yhteiskuntatieteiden, terveystieteiden ja tekniikan tutkijoiden innovatiivinen yhteistyö mahdollistaa uudella tavalla haasteisiin vastaamiseen.

Tutkimuksesta yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Suomi loistaa kansainvälisissä vertailuissa panostuksissa tutkimus-, kehitys ja innovaatiotoimintaan, mutta panostuksien vaikuttavuus liiketoimintaan, työpaikkoihin ja hyvinvointiin on jäänyt keskinkertaiseksi. Ammattikorkeakoulu tarjoaa Tampere3:ssa alustan yliopistotutkimuksen tuottamien keksintöjen hyötykäytön testaukselle. Tampere3 kattaa koko T&K&I ketjun perustutkimuksesta soveltavaan tutkimukseen sekä palvelukonsepteihin, ja kaupallistamistoimiin yhteistyössä yrityskumppanien kanssa. Saumaton T&K&I-ketju tukee teknologisten, sosiaalisten ja palveluinnovaatioiden jalostamista työpaikoiksi ja liiketoiminnaksi.

Konkreettisena esimerkkinä mainittakoon Tampere3:n kattava asiantuntemus niin koulutuksessa kuin tutkimuksessa sosiaali- ja terveysalalla: lääketieteestä ja terveysteknologiasta hoitotieteeseen ja sosiaalitieteisiin, lääkärikoulutuksesta sairaanhoitajien (AMK), bioanalyytikkojen (AMK) ja sosionomien (AMK) koulutukseen, älyrakentamisesta digitalisointiin. Tältä pohjalta toteuttaa Tampere3 yhdessä Tampereen kaupungin kanssa tulevaisuuden hyvinvointikeskuksen, jossa yhteistyön tuottamia sosiaalisia ja teknologisia innovaatioita kehitetään, pilotoidaan ja skaalataan laajaan käyttöön.

Tampere3 hanke etenee ripeästi. Aloitettuamme työmme Tampereen korkeakoulusäätiön hallituksessa elokuussa 2017 on Tampere3-hanke siirtynyt dynaamiseen ja kunnianhimoiseen toimeenpanovaiheeseen. Vielä tänä syksynä korkeakouluyhteisö saa strategian ja johtosäännön ja uuden yliopiston rehtorin rekrytointi alkaa. Koulutuksen uudistus, tutkimuksen integrointi ja tukipalvelujen yhtenäistäminen ovat käynnissä.

Tampere3:n rahoitusvaje

Tampere3 hankkeen merkittävin riskitekijä on rahoitusvaje. OKM rahoittaa hanketta yliopistokehyksen puitteissa nelivuotisella strategiarahoituksella, jonka suuruus on yliopistolle ja ammattikorkeakoululle yhteensä 5,5 M€ vuodessa. Tämä on noin kahdeksan prosenttia lisärahoituksesta, jonka Aalto yliopisto sai toimintamenoihinsa neljän ensimmäisen toimintavuotensa aikana.

Tutustuttuamme Tampereen teknillisen yliopiston, Tampereen yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun sivistys- ja tiedejaostolle 13.6.2017 jättämään lausuntoon (HE60/2017 vp) Tampere3:n toimintamenojen ja pääomituksen rahoitustarpeista, totesimme esitetyn budjetin vakavasti alimitoitetuksi.

Suuren ja täysin uuden kokonaisuuden menestyksekäs kehittäminen kohti yhteisiä tavoitteita, toimintatapoja sekä kulttuuria vaatii merkittäviä voimavaroja. Hankerahoitusta kohdennettaisiin erityisesti uudenlaiseen kärkikoulutukseen, rajat ylittävään huippututkimukseen ja ainutkertaiseen soveltamisosaamiseen.

Lisäresursseja kohdennettaisiin myös tukipalveluihin. Korkeakoulukoulukonsernin rakentamisvaiheessa yhtenäisten tukipalveluiden (koulutuksen ja tutkimuksen palvelut, talous-, henkilöstö-, kiinteistö- ja tietohallinto- sekä viestintäpalvelut) rakentaminen edellyttää lisäresursseja, ennen kuin kolmen korkeakoulun yhdistymisen synergiaedut ovat realisoitavissa. Kahden eri korkeakoululainsäädännön puitteissa toimiminen yhdessä korkeakouluyhteisössä asettaa myös uudenlaisia resurssitarpeita järjestelmille ja hallinnolle. Julkisia hankintoja koskevat säädökset rajoittavat uuden organisaation mahdollisuutta hyödyntää aikaisemmin tehtyjä tietojärjestelmäsopimuksia.

Tampere3:n rahoitustarpeet

Yliopistojen yhdistämisen ja korkeakoulukonsernin muodostamisen arvioidut vähimmäiskustannukset ovat kaudelle 2017-2020 yhteensä 43,7 miljoonaa euroa, mikä kattaa lähes pelkästään organisaatioiden hallinnollisesta yhdistymisestä koituvat kustannukset.

Summa ei riitä koulutuksen ja tutkimuksen merkittävään kehittämiseen, eikä tukipalvelujen kehittämiseen uuden korkeakouluyhteisön edellyttämälle tasolle.

Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee Tampere3-korkeakoulukokonaisuuden rakentamista yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen perusrahoitukseen kuuluvalla strategiarahoituksella. Ministeriön Tampere3-hankkeelle osoittama rahoitus vuosille 2017-2020 on voimassa olevien sopimusten mukaan yhteensä 22 M€.

Aiemmin toteutettujen yliopistofuusioiden kokemukset ovat osoittaneet riittävän rahoitustason ratkaisevan merkityksen hankkeiden onnistumiselle. Aalto-yliopistolle yliopistokehyksen lisäksi osoitettu rahoitus on kaudelle 2010-2013 yhteensä 320 M€ ja kaudelle 2014-2018 233 M€.

Esitys rahoitusvajeen kattamiseksi

Esitämme Tampere3-hankkeen lisärahoitukseksi vähintään 16,5 M€/vuosi kaudelle 2018-2015, yhteensä 132 M€.

Tampere 5.10.2017

Marja Makarow
Tampereen korkeakoulusäätiön hallituksen puheenjohtaja

Marianne Kukko
Tapere3-hankejohtaja